

Platform Militaire Historie Ede

Fusillademonument Appelweg Amersfoort

Uitgave: 1, 15 maart 2012

In Amersfoort zal op dinsdag 20 maart as. om 11.00 uur met een kleine plechtigheid het daar aanwezige Fusillademonument aan de Appelweg door de Openbare Basisschool Joost van den Vondel worden geadopteerd.

Dit Fusillademonument bevindt zich op de plaats waar op 20 maart 1945 tien uit de gemeente Ede afkomstige verzetsstrijders werden terechtgesteld.

Belangstellenden zijn van harte welkom om bij deze overdracht aanwezig te zijn.

Als Platform voor Militaire Historie Ede willen wij dit gebeuren niet voorbij laten gaan zonder ons verder te verdiepen in de geschiedenis van deze voor Ede zo belangrijke plek.

Na een mislukte wapendropping in de nacht van 8 op 9 maart 1945 bij Lunteren worden vijftien verzetsmensen uit Ede, Bennekom en Lunteren gevangen genomen. Zij worden naar de Wormshoef in Lunteren gebracht, het hoofdkwartier van de Sicherheitsdienst (SD). Hier ondergaan zij een zeer hardhandige ondervraging. In de twee dagen die op de dropping volgen worden nog vijf mannen gearresteerd. Die worden naar villa de Eekhorst (eveneens in Lunteren) gebracht.

Één van deze naar villa de Eekhorst gebrachte gevangenen wordt daar tijdens de verhoren zwaar mishandeld. Als hij daarop tijdens zijn overbrenging naar de Wormshoef probeert te ontsnappen, wordt hij in zijn rug en zij geschoten. Zwaargewond als hij is, wordt hij toch naar de Wormshoef overgebracht. Daar worden de gewelddadige verhoren gewoon voortgezet. Uiteindelijk te ernstig gewond en mishandeld om nog verder te kunnen worden verhoord wordt hij in de nacht van 12 op 13 maart in een vrachtwagen naar Kamp Amersfoort gebracht. Hier wordt hij opgesloten in de 'dodenbunker', waar hij op 18 maart overlijdt:

Piet Rombout 43 jaar Ede

Twee van de mannen, die een dag later waren gearresteerd en ook naar villa de Eekhorst zijn gebracht weten op 15 maart uit deze villa te ontsnappen.

In de ochtend van 9 maart 1945, na de mislukte wapendropping, onderzoeken de SD'ers Huhn (staande met veldpet) en Enkelstroth (bukkend met officierspet) één van de in hun handen gevallen pakketten.

Op 16 maart worden zestien van de zeventien nog in Lunteren gevangenzittende verzetsmensen overgebracht naar Kamp Amersfoort. Met hen gaan eveneens de zestien door SD-Obersturmführer Huhn getekende doodvonnissen mee.

Het is Paul Rombout, de 20-jarige zoon van Piet Rombout, die achterblijft in Lunteren. Als laatste was hij bij toeval gearresteerd. De SD kan zijn betrokkenheid bij de dropping niet aantonen. Enkele dagen later krijgt hij zijn vrijheid terug.

In Kamp Amersfoort aangekomen worden de zestien ter dood veroordeelde gevangenen opgesloten in de zogenaamde 'dodencellen' in de daar aanwezige bunker.

Aangemerkt als 'Todeskandidaten' zullen zij door de Duitse bezetter, wanneer nodig, ter dood worden gebracht. Na een groot aantal aanslagen op hen en op hun Nederlandse helpers, heeft de Duitse bezetter de regel ingesteld dat voor ieder slachtoffer aan hun zijde tien Nederlanders zullen worden terechtgesteld. In het openbaar, en liefst nabij de plaats waar de aanslag heeft plaatsgevonden.

Ergens medio maart wordt in Loosdrecht, vermoedelijk door het verzet, een aanslag gepleegd op een Duitse onderofficier. Als vergelding worden in de vroege ochtend van 20 maart 1945 tien Nederlandse 'Todeskandidaten' in Kamp Amersfoort uit hun 'dodencel' gehaald en overgebracht naar Loosdrecht. Hier worden zij langs de weg van Hilversum naar Loosdrecht gefusilleerd.

Zes van de tien hier op brute wijze vermoorde slachtoffers zijn afkomstig uit de gemeente Ede. Zij waren allen betrokken bij de mislukte wapendropping in de nacht van 8 op 9 maart:

<i>Rijk Tigelaar</i>	<i>32 jaar</i>	<i>Ede</i>	<i>Cor Garritsen</i>	<i>23 jaar</i>	<i>Ede</i>
<i>Cornelis Verduijn</i>	<i>37 jaar</i>	<i>Ede</i>	<i>Hylke van Vliet</i>	<i>27 jaar</i>	<i>Bennekom</i>
<i>Fokke Roosjen</i>	<i>32 jaar</i>	<i>Ede</i>	<i>Piet Roseboom</i>	<i>25 jaar</i>	<i>Bennekom</i>

Ook in Amersfoort vindt op deze dag een represaille plaats.

Op 14 maart 1945 is namelijk in Amersfoort door het verzet een aanslag met dodelijke afloop gepleegd. Het slachtoffer was een Nederlandse politieman, die samenwerkte met de SD.

Als vergelding worden op deze zelfde vroege dinsdagochtend van 20 maart 1945 nog tien 'Todeskandidaten' uit de 'dodencellen' van Kamp Amersfoort gehaald. Te voet, geboeid en zwaar bewaakt gaan zij op weg naar de Appelweg in Amersfoort. Hier aangekomen worden zij één voor één tegen de tuinmuur van dokter August Brester gefusilleerd.

Alle tien de slachtoffers zijn uit de gemeente Ede afkomstig en waren bij de mislukte wapendropping in de nacht van 8 op 9 maart betrokken:

<i>Gerrit Boonzaaijer</i>	<i>62 jaar</i>	<i>Lunteren</i>	<i>Max Lugthart</i>	<i>25 jaar</i>	<i>Ede</i>
<i>Bart van Elst</i>	<i>27 jaar</i>	<i>Bennekom</i>	<i>Jan Mekking</i>	<i>26 jaar</i>	<i>Ede</i>
<i>Piet de Geest</i>	<i>36 jaar</i>	<i>Ede</i>	<i>Ferdi Rombout</i>	<i>18 jaar</i>	<i>Ede</i>
<i>Derk van Gestel</i>	<i>45 jaar</i>	<i>Ede</i>	<i>Barend Veenendaal</i>	<i>25 jaar</i>	<i>Ede</i>
<i>Jo Kelderman</i>	<i>26 jaar</i>	<i>Ede</i>	<i>Elbert Veenendaal</i>	<i>27 jaar</i>	<i>Ede</i>

De zeventien verzetsmensen, die als gevolg van de mislukte wapendropping in de nacht van 8 op 9 maart 1945 de dood vonden, worden genoemd op het Mausoleum op de Paasberg in Ede. Vijftien van hen zijn daar ook daadwerkelijk bijgezet.

Het Mausoleum op de Paasberg in Ede.

In Loosdrecht wordt na de oorlog een monument opgericht. Het is ontworpen door Paul Grégoire en wordt onthuld in 1946. Het staat aan de Nieuw-Loosdrechtsedijk, tegenover het gemeentehuis.

Het monument in Loosdrecht. Op de achtergrond de straatweg en het gemeentehuis.

Het monument in Amersfoort is indrukwekkend. Het is ontworpen door Ir. Zuiderhoek en bestaat feitelijk uit de tuinmuur waar de mannen voorgezet zijn. De kogelgaten zijn nog altijd zichtbaar in de muur. Het wordt in 1946 onthuld en staat op de hoek van de Appelweg met de Westerstraat. De laatste jaren was het monument min of meer in verval. Maar dit is gelukkig een halt toegeroepen.

Het monument aan de Appelweg in Amersfoort.

Dit nieuwsbericht is een uitgave van het Platform voor Militaire Historie Ede (PMHE) (www.platformmhe.nl). Nieuwsberichten verschijnen op onregelmatige tijden als hier aanleiding voor is. De nieuwsberichten worden toegezonden aan alle bij het PMHE geregistreerde email adressen. Mocht u geen prijs meer stellen op verdere ontvangst, dan kunt u met een bericht aan info@platformmhe.nl verzoeken de toezending te stoppen. Mocht u zelf ideeën hebben voor een nieuwsbericht, dan kunt u dit doorgeven aan info@platformmhe.nl.